

Când lumea se stinge, viitorul rămâne o necunoscută ce aprinde
imaginația și vinovatul se amestecă printre supraviețuitori...

PHILIP K. DICK

■ DR. BLOODMONEY

NAUTILUS

PHILIP K. DICK

■ DR. BLOODMONEY

Traducere din limba engleză de
DAN SOCIU

Dimineața devreme, în lumina aurie a primelor ore, Stuart McConchie mătura trotuarul din fața magazinului Modern TV Sales & Service, în hruitul mașinilor de pe Shattuck Avenue și cloncănitul tocurilor secretarelor grăbite spre birourile lor, toată agitația și parfumurile unei săptămâni noi, o vreme nouă, în care un vânzător bun putea ajunge departe. Se gândi să-și ia o bucată de ruladă și o ceașcă de cafea pentru al doilea mic dejun, cândva pe la zece. Se gândi la clienții ce-i spusese că o să vină să cumpere, poate azi, și cum o să-i umple casa de marcat până o să dea pe dinafară, precum o cupă din Biblie. În timp ce dădea cu mătura, fredona o melodie de pe ultimul album al lui Buddy Greco și se gândea la cum o fi să fii faimos, să fii un cântăreț celebru în toată lumea și oamenii să plătească să te asculte în locuri ca Harrah din Reno sau în cluburile luxoase din Las Vegas, pe care nu le văzuse, dar auzise atâtea despre ele.

Avea 26 de ani și în unele seri de vineri se ducea cu mașina din Berkeley, pe autostrada cu zece benzi, spre Sacramento și prin Sierras la Reno, unde puteai să joci ceva, să agăți fete; lucra pentru Jim Fergesson, proprietarul magazinului Modern TV, pe salariu și comisioane și, fiind un vânzător bun, câștiga mult. Oricum, în 1981, când se întâmpla povestea asta, afacerile mergeau bine. Încă

un an bun, chiar de la începutul lui, într-o Americă din ce în ce mai mare și mai puternică, o țară unde toți reușeau să pună doi bani deoparte.

- Neața, Stuart! îl salută, dând din cap, bijutierul de peste drum.

Domnul Crody, un bărbat între două vârste, se îndrepta spre prăvălia sa mică.

Toate magazinele și birourile erau la ora deschiderii. Trecuse de nouă și până și doctorul Stockstill, psihiatrul specialist în boli psihosomatice, apărea cu cheile în mână să-și pornească afacerea foarte bănoasă la un birou din clădirea din sticlă, construită de compania de asigurări dintr-un surplus de bani. Doctorul Stockstill își lăsase mașina străină în parcare, își permitea să dea cinci dolari pe zi. Și acum venea și secretara lui înaltă, cu picioare lungi, cu un cap mai înalt decât el. Și Stuart, sprijinit în mătură, văzu și primul nebun furișându-se vinovat spre biroul psihiatrului.

E o lume de nebuni, se gândi Stuart. Psihiatrii câștigă enorm. Dacă ar trebui să merg la unul, aș intra și aș ieși pe ușa din spate. Să nu mă vadă nimeni și să rânjească. Poate că unii o fac, poate că Stockstill are o ușă în spate. Pentru cei mai bolnavi sau, își corectă el gândul, pentru cei care nu vor să se dea în spectacol. Cei care au o problemă sunt îngrijorați de acțiunea polițienească din Cuba și nu-s deloc nebuni, doar îngrijorați.

Și el era îngrijorat, încă mai avea șanse să fie recrutat pentru Războiul din Cuba, care se afundase în munți, în ciuda micilor bombe antipersonal ce-i găseau pe unsuroși oriunde s-ar fi ascuns. Dar nu-l învinovăța pe președinte, nu era vina lui că se hotărâseră chinezii să-și respecte pactul. Doar că nimeni nu revenea de acolo fără o infecție virală în oase. Un veteran de 30 de ani se întorsese arătând ca o mumie lăsată afară la soare câteva secole și i-ar fi greu, își zicea Stuart McConchie, să o ia de la început și să vândă televizoare stereo după așa ceva și să-și reia cariera.

- Neața, Stu! îl făcu să tresară o voce de fată.

Era micuța cu ochi negri de la magazinul de dulciuri al lui Edy.

- Așa devreme și deja visezi cu ochii deschiși? îl întrebă ea și îi zâmbi când trecu pe lângă el.

- Ei, pe dracu'! îi răspunse și dădu mai viguros din mătură.

Peste drum, pacientul sfios al doctorului Stockstill, un brunet cu ochi negri, dar palid, înfășurat strâns într-un pardesiu întunecat ca noaptea, se opri să-și aprindă o țigară și să se uite împrejur. Stuart îi văzu chipul scobit, ochii holbați și gura, mai ales gura. Era strânsă și totuși carnea îi atârna, de parcă presiunea, tensiunea din ea, îi mâncase de mult dinții și maxilarele. Tensiunea rămăsese acolo, pe fața aceea nefericită, și Stuart se uită în altă parte.

Așa e, oare? se întrebă. Așa e să fii nebun? Mâncat în halul ăsta, parcă devorat de... nu știa de ce. De timp sau poate de apă, lent, dar continuu. Mai văzuse astfel de stricăciuni la pacienții psihiatrului, dar parcă nicidecum așa de rele, nicidecum așa profunde.

Telefonul sună din magazin și Stuart se grăbi să răspundă. Când se mai uită o dată peste drum, omul negru dispăruse și ziua își recăpătă voioșia, promisiunile și parfumul ei de frumusețe. Stuart tremură și își apucă strâns mătura.

Îl știi pe omul ăla, își spuse. I-am văzut poza undeva sau a venit aici, la magazin. E un client, unul vechi, poate chiar un prieten al lui Fergesson, sau e o vedetă.

Gânditor, continuă să măture.

- O cafea? Un ceai sau o cola? îl întrebă doctorul Stockstill pe noul său pacient. Citi de pe cartonașul pus de domnișoara Purcell pe birou:

- Domnul Tree, spuse. Vreo legătură cu faimoasa familie de literați britanici? Iris Tree, Max Beerbohm...

Cu un accent puternic, domnul Tree îi răspunse:

- Nu e numele meu adevărat, dacă vă vine să credeți.

Părea iritat și nerăbdător.

- L-am ales când vorbeam dincolo cu fata dumneavoastră.

Doctorul Stockstill se uită întrebător la pacient.

- Sunt celebru în toată lumea, spuse domnul Tree. Mă mir că nu mă recunoașteți. Probabil sunteți un pustnic sau ceva și mai rău.

Își trecu o mână tremurândă peste părul lung și negru.

- Sunt mii, milioane de oameni în lume care mă urăsc și ar vrea să mă distrugă. Așa că bineînțeles că trebuie să fiu prevăzător și să-ți dau un nume fals.

Își drese glasul și trase repede din țigară. O fuma în stil european, palmat, aproape că-i ardea pielea.

O, Doamne! se gândi doctorul Stockstill. Îl recunosc pe omul ăsta. E Bruno Bluthgeld, fizicianul. Și are dreptate, multă lume, și de-aici, și din Est, ar vrea să pună mâna pe el pentru greșeala sa de calcul din 1972. Pentru că explozia la mare înălțime n-ar fi trebuit să facă niciun rău, cum *demonstrasera* calculele lui Bluthgeld.

- Ați vrea să știu cine sunteți? Întrebă doctorul Stockstill. Sau vreți să vă accept ca domnul Tree. Cum doriți, ambele variante sunt satisfăcătoare pentru mine.

- Vreau doar să trecem peste asta, spuse Tree plescăind.

- OK.

Doctorul Stockstill se făcu comod și mâzgăli ceva cu pixul pe coala prinsă în mapă.

- Vă ascult.

- Are vreo semnificație incapacitatea de a urca într-un autobuz? Unul obișnuit, plin cu oameni străini? Îl întrebă domnul Tree și îl privi stăruitor.

- Ar putea avea.

- Simt că se uită la mine.

- Au vreun motiv anume?

- Din cauza desfigurării mele.

Fără vreo mișcare bruscă, doctorul Stockstill își ridică privirea și își studie pacientul. Văzu un bărbat de vârstă mijlocie, masiv, brunet, cu o barbă neagră, de o zi, pe chipul neobișnuit de alb. Văzu cearcăne de oboseală și tensiune și disperare în ochi. Fizicianul avea piele nesănătoasă și i-ar fi prins bine o tunsoare nouă, iar toată fața îi era marcată de grija dinăuntru, numai că nu se vedea nimic ce s-ar putea numi *desfigurare*. În afară de tensiunea foarte vizibilă, era un chip obișnuit, nu s-ar fi remarcat într-un grup de oameni.

- Vedeți petele? Întrebă domnul Tree cu o voce pierită.

Arată spre obrajii lui, spre maxilar.

– Semnele oribile care mă izolează.

– Nu, spuse Stockstill direct.

– Sunt acolo, spuse domnul Tree. Sunt pe dinăuntru, sub piele, bineînțeles. Dar oamenii le văd oricum și se holbează. Nu pot să urc într-un autobuz sau să merg la un restaurant sau la teatru. Nu pot să merg la Opera din San Francisco sau la balet, sau la Filarmonică, sau măcar într-un club de noapte să ascult un cântăreț folk. Dacă reușesc să intru, trebuie să plec imediat din cauza privirilor. Și a comentariilor.

– Spuneți-mi ce comentează.

Domnul Tree tăcu.

– Cum spuneți și dumneavoastră, sunteți celebru în toată lumea și nu e normal ca oamenii să murmure când un personaj faimos vine în mijlocul lor? Nu se întâmplă asta deja de câțiva ani? Și există și acea controversă în jurul muncii dumneavoastră, după cum ați subliniat... și ostilitatea. Și poate că auziți și remarci defăimătoare. Dar oricine e expus publicului...

– Nu e vorba de asta, îl întrerupse domnul Tree. La asta mă aștept. Scriu articole și apar la TV și mă aștept la asta, știu ce spuneți. Aici e vorba de viața mea privată. De gândurile mele cele mai intime.

Se uită fix la Stockstill:

– Îmi citesc gândurile și îmi vorbesc de viața mea privată în detaliu. Au acces la creierul meu.

Paranoia sensitiva, se gândi Stockstill, deși desigur trebuia să facă niște teste... în special Rorschach. Putea fi schizofrenie avansată, latentă. Poate se afla în ultimele faze ale unui proces de îmbolnăvire care durase toată viața. Sau...

– Unii pot să-mi vadă petele de pe față și să-mi citească gândurile mai bine decât alții, spuse domnul Tree. Am observat un întreg spectru al abilității – unii abia ce-și dau seama, alții par să aibă imediat o privire de ansamblu asupra diferențelor și stigmatei mele. De exemplu, când veneam pe trotuar aici, peste drum era un negru care mătura... s-a oprit din muncă și s-a concentrat

Resp. asupra mea, deși era prea departe să facă vreo remarcă răutăcioasă. Oricum, a văzut. Am observat că e ceva tipic claselor de jos. Mai mult decât în cazul celor educați.

- Mă-ntreb de ce o fi așa, spuse Stockstill, luându-și notițe.

- Ar trebui să știți, dacă sunteți cât de cât competent. Femeia care v-a recomandat spunea că sunteți excepțional, comentă domnul Tree și îl fixă cu privirea ca și cum încă n-ar fi văzut niciun semn de competență.

- Cred că ar trebui să obțin și un context mai larg de la dumneavoastră, spuse Stockstill. Înțeleg că Bonny Keller m-a recomandat. Ce mai face Bonny? N-am mai văzut-o din aprilie anul trecut... Soțul ei a renunțat la job, cum zicea? Preda la o școală de la țară.

- N-am venit aici să vorbesc despre George și Bonny Keller, spuse domnul Tree. Sunt presat rău, doctore. Din clipă în clipă ar putea să decidă să mă distrugă de tot. Hărțuirea asta ține deja de atâta vreme, încât...

Vocea i se frânse.

- Bonny crede că-s bolnav, iar eu o respect enorm.

Abia se mai auzea ce spune.

- Așa că i-am spus că vin aici măcar o dată.

- Familia Keller mai locuiește în West Marin?

Domnul Tree dădu din cap aprobator.

- Am o casă de vacanță acolo, spuse Stockstill. Sunt un fan al navigației. Îmi place să ies în Golful Tomales de câte ori am ocazia. Ați încercat vreodată?

- Nu.

- Spuneți-mi când v-ați născut și unde.

- În Budapesta, în 1934.

Doctorul Stockstill, punând cu abilitate întrebările, începu să obțină în detaliu istoria pacientului, eveniment după eveniment. Era esențial pentru ce trebuia să facă: mai întâi diagnosticul și apoi, dacă era posibil, vindecarea. Analiză și apoi terapie. Un om cu o celebritate de talie mondială care își închipuia că toată lumea

se holbează la el – cum putea discerne în cazul ăsta realitatea de fantezie? Care era punctul de referință?

Ce ușor ar fi, își spuse doctorul Stockstill, să găsească elemente patologice aici. Atât de ușor și atât de tentant. Un om atât de disprețuit... Și sunt de acord cu ei, își mai spuse, acei ei despre care Bluthgeld, sau mai degrabă Tree, vorbește. Până la urmă, sunt și eu parte din societate, parte din civilizația amenințată de calculele greșite, extravagante, grandioase ale acestui om. Copiii mei ar fi putut fi, ar putea fi, într-o zi, afectați doar pentru că individul ăsta a avut aroganța să creadă că nu greșește niciodată.

Dar nu era numai atât. Stockstill văzuse la TV interviurile cu el, îl ascultase vorbind, citise discursurile lui anticomuniste fantastice și ajunsese la concluzia provizorie că Bluthgeld avea o ură profundă pentru oameni, destul de adâncă și de stăruitoare cât să-l facă să vrea, la un nivel inconștient, să pună în pericol viețile a milioane de semeni.

Nu era de mirare că directorul FBI, Richard Nixon, fusese atât de pornit împotriva „militanților anticomuniști amatori din cercurile științifice“. Nixon se îngrijorase cu mult înainte de eroarea tragică din 1972. Simptomele paranoiei, nu doar cu ideile delirante de referință, dar și megalomania săreau în ochi; Nixon, un fin observator al caracterului uman, le văzuse și nu fusese singurul.

Și avuseseră dreptate.

– Am venit în America, spuse domnul Tree, să scap de agenții comuniști care încercau să mă omoare. Erau pe urmele mele... și bineînțeles că și nașiștii. Toți mă urmăreau.

– Înțeleg, spuse Stockstill și notă ceva.

– Încă mă urmăresc, dar o să dea greș, șopti domnul Tree și își aprinse încă o țigară. Pentru că îl am pe Dumnezeu de partea mea. Îmi vede suferința și mi-a vorbit des, mi-a dat înțelepciunea de care aveam nevoie să scap de urmăritori. În prezent, lucrez la un proiect nou, lângă Livermore. Rezultatele vor fi fatale în privința dușmanului nostru.

Dușmanul nostru, se gândi Stockstill. Cine e dușmanul nostru... nu ești tu, domnule Tree? Nu ești tu, cu delirul tău paranoic? Și

cum ai ajuns într-o poziție așa de importantă? Cine e responsabil că ți-a dat putere asupra vieților altora și ți-a lăsat această putere după eșecul din 1972? Tu și ei sunteți, cu siguranță, dușmanii noștri.

Se confirmă tot ce credeam mai rău despre voi, sunteți dezaxați și prezența ta aici o dovedește. Dar oare așa să fie? se frământa Stockstill. Nu, de fapt, n-o dovedește și poate ar trebui să mă descalific, poate nu e etic să lucrez cu tine. Având în vedere ce simt, nu pot să iau o poziție detașată, dezinteresată. Nu pot să am doar o opinie științifică și astfel analiza mea și diagnosticul meu ar fi defectuoase.

- De ce vă uitați așa la mine? spuse domnul Tree.

- Poftim?! murmură Stockstill.

- Sunteți dezgustat de desfigurarea mea?

- Nu, nu, spuse Stockstill, nu e vorba de asta.

- De gândurile mele, atunci? Mi le citiți și caracterul lor dezgustător vă face să vă doriți ca eu să nu fi venit aici la consultație.

Ridicându-se în picioare, domnul Tree se repezi spre ușa biroului.

- O zi bună!

- Așteptați, strigă Stockstill și veni după el. Hai să terminăm măcar portretul biografic. Abia am început.

Domnul Tree, privindu-l cu atenție, spuse după câteva clipe:

- Am încredere în Bonny Keller, îi cunosc opiniile politice... nu face parte din conspirația comunistă internațională care încearcă să mă omoare.

Se așază la loc, mai puțin temător. Dar postura lui indica prudență și Stockstill observă că Tree nu-și îngăduia nicio clipă de relaxare. N-avea să se deschidă așa, una două, cu candoare. Avea să continue să fie suspicios, și poate pe bună dreptate, se gândi psihiatrul.

În timp ce-și parca mașina, Jim Fergesson, proprietarul magazinului Modern TV, își văzu angajatul, pe Stuart McConchie, sprijinit de mătură în fața prăvăliei, visând cu ochii deschiși sau ce o fi făcut el acolo. Urmărindu-i privirea, văzu că vânzătorul nu se bucura de imaginea vreunei fete sau a vreunei mașini mai

speciale – lui Stu îi plăceau fetele și mașinile și asta era ceva normal – dar se uita înspre intrarea pacienților de la biroul doctorului de vizavi. Și aici dispărea normalitatea. Ce treabă avea McConchie cu ce se întâmpla acolo?

– Hei, încetează! strigă Fergesson în timp ce se ducea grăbit spre ușa magazinului. Poate că într-o zi o să fii bolnav și cum ți-ar plăcea să se uite un nătărău la tine când ai nevoie de ajutorul doctorului?

– Bună ziua! răspuse Stuart, întorcându-și capul. Am văzut pe cineva important intrând acolo, dar nu-mi amintesc cine e.

– Numai un nevrotic se uită după alți nevrotici, spuse Fergesson și intră în magazin, se duse la casa de marcat, o deschise și puse înăuntru banii pentru rest.

Oricum, se gândi Fergesson, stai să vezi pe cine am angajat ca depanator de televizoare, o să ai la ce să te uiți cu adevărat.

– Ascultă, McConchie, spuse Fergesson, îl știi pe puștiul ăla fără picioare și fără brațe care mai trece pe aici în căruț? Focomelul¹ cu aripioare, a cărui mamă a luat pastilele alea la începutul anilor '60? Țăla care se tot învâрте pe aici, că vrea să fie depanator TV?

Stuart, sprijinit de mătură, spuse:

– L-ai angajat!

– Da, ieri, când erai plecat la vânzări.

După câteva clipe, McConchie spuse:

– Nu-i bine pentru afaceri!

– De ce? N-o să-l vadă nimeni, o să fie jos, în departamentul de reparații. Oricum, oamenilor ca el trebuie să le dai joburi, nu e vina lor că n-au brațe și picioare lungi, e vina nemților.

După o pauză, Stuart McConchie spuse:

– Mai întâi mă angajezi pe mine, un negru, și acum o focă. N-am ce zice, Fergesson, chiar încerci să faci un bine.

Fergesson spuse nervos:

– Nu doar încerc, chiar fac. Nu visez cu ochii deschiși ca tine. Sunt un om care, dacă-și pune ceva în cap, acționează.

¹ Persoană care suferă de focomelie, anomalie congenitală care constă în atașarea direct de trunchi a palmelor și labelor picioarelor (n. red.).

Se duse să deschidă seiful.

– Îl cheamă Hoppy. O să vină în dimineața asta. Să-l vezi cum mișcă lucrurile cu mâinile lui electronice, e o minune a tehnicii moderne.

– L-am văzut.

– Și te-a îndurerat.

Gesticulând, Stuart spuse:

– E... ceva nefiresc.

Fergesson se uită urât la el.

– Fii atent, să nu cumva să-i spui puștiului ceva insultător. Dacă vă prind, pe tine și pe ceilalți vânzători...

– OK! murmură Stuart.

– Ești plictisit, spuse Fergesson, și plictiseala e rea, înseamnă că nu ceri totul de la tine. Te lenevești și o faci pe banii mei. Dacă ai munci din greu, n-ai avea timp să atârni de mătura aia și să râzi de bieții bolnavi care se duc la doctor. Ți interzic să mai stai pe trotuar, dacă te prind, te dau afară.

– O, Doamne, și cum mai vin și mai plec atunci, cum mai ies după mâncare? Cum mai intru în magazin, prin perete?

– Poți să pleci și să vii, dar nu poți să tândălești.

Privind în urma lui posomorât, Stuart McConchie protestă:

– O, Doamne!

Dar Fergesson nu-i dădu nicio atenție angajatului său și începu să pregătească vitrinele pentru o nouă zi.